

УДК 004.2

**THE RELEVANCE OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE**  
**АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Vekua O.V. / Векуа О.В.

c.f.s., as.prof. / к.філол.н.

*Kyiv National University named after Taras Shevchenko, Volodymyrska 68*  
*Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Володимирська 68*

**Анотація.** В роботі розглядається специфіка викладання української мови як іноземної в новітніх умовах полягає також в тому, що іноземний студент не обтяжений довгими дискусіями на кшталт: потрібно вчити чи ні. Сучасна культура чітко визначає межі реалізації себе в країні, які починаються з вивчення мови.

**Ключові слова:** мовно-комунікативна освіта, мовна політика, двомовність, мовно-культурне середовище, русифікація, дерусифікація

**Abstract.** The specifics of teaching the Ukrainian language as a foreign language in the modern conditions are considered in the work, which also consists in the fact that a foreign student is not burdened with long discussions such as whether it is necessary to study or not. Modern culture clearly defines the boundaries of self-realization in the country, which begin with language learning.

**Key words:** language and communication education, language policy, bilingualism, language and cultural environment, russification, de-russification

### **Вступ.**

Ситуація на користь української мови почала змінюватися на краще вже після Революції Гідності. А зараз, після повномасштабного вторгнення агресора, ситуація вже кардинально міняється. Ми бачимо по опитуванню, наскільки стрімко йде українізація. Наскільки багато людей переходить з російської на українську мову.

Очевидно, мав рацію Іван Багряний, коли зазначав, осмислюючи український досвід Другої світової війни, що конфлікт між різними українськими ідентичностями є значно масштабнішим за наслідками, ніж поєдинок двох тоталітарних систем [5, с. 215].

У нинішніх політичних дискусіях часто можна почути думку про те, що не слід виносити на обговорення питання, які розколюють суспільство. До таких зараховують передусім мовне питання. Можна навести, зокрема, слова відомого історика Ярослава Грицака: «Якщо хтось переслідує мету розколоти Україну, то йому слід активніше піднімати такі теми, як національна історія або національна мова. Той же, хто хоче зберегти країну єдиною, повинен говорити про рівень життя і боротьбу з корупцією» [15]. Така позиція, однак, видається хибною. Розкол України є одним з найтяжчих наслідків радянського тоталітаризму, що потребує не замовчування, а компетентного аналізу і пошуку шляхів його подолання.

### **Основний текст**

Абсолютним шоком для путінської армії став героїчний опір Путіну Південно-Східної України, що на мовному рівні не пройшла ще періоду

російськомовної деокупації і де українська мова, відповідно до чинного законодавства, належно не поширилася і не запанувала.

Не менш промовистим щодо державної значущості мовного питання є перехоплене Центром протидії дезінформації при РНБО повідомлення мовно-освітніх планів Росії в Україні від 15 березня 2022 року, що і є програмою "денацифікації освіти".

Варто засвоїти досвід нашого партнера Польщі, що, приймаючи на своїй території значну частину біженців з України, вже запровадила безкоштовний віддалений курс для дітей та дорослих, а уряд Польщі пообіцяв надати підтримку органам місцевого самоврядування, що прийматимуть до своїх шкіл дітей-біженців в частині опанування польської мови. Питання мови – це питання влади, а не мінливої чи ситуативної комунікації.

Нація, котра втрачає свою рідну мову і приймає чужу, не має духовної самостійності, а завжди йде “на помочах”, через що не проявляє ініціативи – цієї необхідної умови духовного і матеріального поступу взагалі. Така нація не має душевної бадьорості, натомість вона апатична й млява. Вона не спроможна утвердити свого права на життя поміж інших націй і через те ходом самого життя засуджена на смерть. Отож лише сильна національна воля, що, за І. Франком, є синтезом бажань, потреб і змагань, які сягають аж межі можливого, є критерієм життєздатності нації. Завдяки, власне, цій волі наша мова, що лише за XVIII –XIX ст. пережила 173 укази заборон, винесла на своїх плечах націю. Ю.Шевельов називає це “лінгвістичним чудом”.

Мова складається зі слів – матеріалізованих понять. Якщо поняття за своєю природою універсальні, то власне слова роблять їх національними. А словами є звуки нашого мовлення як неповторні знаки для мислення і для вираження наших думок і відчуттів. Всяке ж відчуття, зрозуміло, передбачає фізичні зміни у нервовій системі. Отож мова є матеріально-ідеальним явищем, у якому мислення ідеальне й універсальне, а мова – його національне втілення; образно кажучи, вона той ключ, котрим можна відчинити “чорну скриньку” (Н.Хомський) національного характеру.

### **Висновки**

Було розглянуто необхідність впровадження мовно-комунікативної освіти на всіх етапах навчання у ВНЗ для забезпечення безперервного мовного розвитку майбутнього лікаря. Наголошено на значущості мовного питання та важливому досвіді інших країн у мовному питанні. Ідеться, зокрема, про Польщу. Бачимо, як поляки дбають про свою мову – приїхали наші заробітчани чи переселенці до них, поляки відразу відсилають записуватися на курси з вивчення польської мови, як дорослих, так і діток. Якщо ти знаходишся в іншій країні, – ти повинен знати мову тієї країни і спілкуватися нею у громаді та на службі – на роботі.

Мовна політика має бути адекватною: хочеш мати роботу – вчи українську мову, бо ти живеш в Україні; позитивним є прийнятий закон про державну службу – запроваджено іспит з державної мови.

**Література:**

1. Волошко Євген. Хто вони — «друзі» чи «доброзичливці»? / Євген Волошко // Донбас. — 1974. — № 4. — С. 114-123.
2. Енциклопедія українознавства. — Львів, 1993. — Т. 1. — 400 с.
3. Жанто Жан Пьер. Статистический способ изучения социолінгвистической ситуации в г. Минске / Пьер Жан Жанто // Беларуская мова: шляхі развіцця, кантакты, перспектывы: [матэрыялы III Міжнародн. кангрэса беларусістаў «Беларуская культура ў дзялогу цывілізацый»]. — Менск, 2001. — С. 212-221.
4. Захарчук Ірина. Мілітарна парадигма літаратуры соцреалізму / Ірина Захарчук // *Studia Sovietica. Ідеологічні та естетичні стратегії соцреалізму* / відп. ред. Валентина Хархун. — К.: Ін-т літ. ім. Т.Г. Шевченка НАН України, 2010. — Вип.1. — С. 206- 220.
5. Карп'як Ольга. Вата з укропом / Ольга Карп'як: [http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/08/140807\\_new\\_words\\_ko](http://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/08/140807_new_words_ko)
6. Кульчицький Станіслав. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі / Станіслав Кульчицький. — К.: Темпора, 2013. — Кн. 3. — 388 с.
7. Лосєв Ігор. Явище «бандерофобії» в російській свідомості / Ігор Лосєв // *Сучасність*. — 2001. — № 4. Режим доступу: <http://memorial.kiev.ua/statti/738-javyshcheqbanderofobijiq-v-rosijskij-svidomosti.html>
8. Мороз Раїса. Проти вітру. Спогади дружини українського політв'язня / Раїса Мороз. — Харків: «Права людини», 2012. — 288 с. Режим доступу: <http://toloka.to/t72347>